

Første
+
Korinterbrev

ET GAMMELT BREV TIL DAGENS KIRKE

Smågruppeopplegg
taleserie våren 2021

1. Korinterbrev 11

1. Introduksjon

Dette kapitlet handler om hvordan en skal oppføre seg når menigheten samles. Første del av kapitlet handler om kvinner i menigheten, mens andre del handler om nattverden. Det første temaet kan nok fort oppfattes som kontroversielt, mens det andre er så sentralt i troen vår at vi leser et utdrag fra det hver eneste gang vi går til nattverd i Salem. Derfor er dette studiet også delt i to deler. Det kan være lurt å studere én av delene om gangen. Del 2 er sannsynligvis enklest å bruke i smågruppene.

2. Del 1 – Kapittel 11.1-16

Når jeg som kvinnelig millennial, med millennialbriller på, leser første halvdel av dette kapitlet, fremstår det i beste fall som bisart. Her trenger jeg hjelp fra Gud til å forstå, og en solid strategi for hvordan jeg skal tilnærme meg tekstavsnittet. Jeg mistenker at jeg bør konsentrere meg veldig om hva som er rett og galt, sant og usant, sammenhengende og selvmotsigende. For mange av dere vil det nok også oppleves som en merkelig tekst. Derfor, be om at Gud gir klare tanker og et rett sinnelag nå. Det kan være hjelpsomt å skrive ut kapitlet. (Se side 6.) Da kan en skrive og herje fritt med notater og spørsmål direkte i teksten. Og husk, spørsmålene du måtte ha, også de som er veldig spesifikke, kan du alltid stille til Gud med én gang.

Avsnittene 2.1 – 2.3 er ment som en oppvarming til hovedpoengene i avsnittene 2.4 – 2.6. Dropp oppvarmingen, eller skim kjapt gjennom den, dersom dette blir for ambisiøst å pløye gjennom på en kveld.

2.0 Bli kjent med teksten

- A. Les kapittel 11.1-16.
- B. Formuler med én setning det du personlig oppfatter som problematisk i teksten.

2.1 Problemets omfang og kontekst

Når Paulus stiller spørsmål i teksten, så kan det tyde på at han er i ferd med å besvare spørsmål som kommer fra korinterne selv.

- C. Les vers 13-14. Hva er spørsmålet som stilles, og hvorfor kan korinterne ha stilt Paulus dette spørsmålet?
- D. Les vers 16 og 1. Kor 3.10-13. Har dette spørsmålet noen betydning for ens frelse?
- E. Les først 2. Tim. 3.16, sammenlign deretter Rom. 1.17 med Jak. 2.14-17. Selv i større spørsmål, er det alltid lett å forstå det en leser?

2.2 Få en oversikt over hva som er vanskelig

Ikke bruk mye energi på å forstå hva som kan menes med ulike ting i teksten akkurat nå. Bare les vers 1-16 slik de står, og bruk gjerne fargestifter underveis.

- F. Strek under de versene hvor det er beskrevet ting som er lett å leve ut. F.eks. der det står at menn ikke skal ha noe på hodet når de ber eller taler profetisk.
- G. Strek under de versene hvor det er beskrevet ting som er vanskelig å leve ut.
- H. Strek under de versene hvor det er beskrevet ting som er vanskelig å forstå rasjonelt.
- I. Identifiser de versene hvor det som er vanskelig å forstå rasjonelt overlapper med det som er vanskelig å leve ut. Det er disse versene det er viktigst å gjøre en innsats for å forstå. Kom tilbake til disse versene og tenk etter om de er mer forståelige når du har vært gjennom avsnittene 2.4-2.7 nedenfor.

2.3 En forklaring på hvorfor studiet ikke i særlig grad kommer til å henge seg opp i Paulus' kommentarer om hodebekledning og hårlengder (hopp over ved manglende interesse).

Det er min mening at hodebekledningen og hårlengder som er beskrevet i kapittel 11 er kulturelt betinget. Årsakene til at jeg tenker det er at:

1. Jødiske prester gjorde gudstjeneste med hodebekledning (2. Mos. 28.36-40, 2. Mos. 39.30-31), og jødisk tradisjon tilsier at menn generelt hadde noe på hodet når de ba, (Duncan & Derrett).
2. Israelittiske menn skulle la håret gro dersom de ga (i utgpk. temporære) nasireerløfter, (4. Mos. 6.5, Dom. 13.5, Apg. 18.18 ← Paulus!), noe som på den ene siden kan indikere at menn til vanlig hadde relativt kort hår, og på den andre siden viser at menn noen ganger hadde langt hår.
3. I antikken var det vanlig for jødiske og greske kvinner å gå med en form for hodebekledning, (Duncan & Derrett), men det var det ikke for greske menn.
4. Det var vanlig for greske menn å ha relativt kort hår, det kan verifiseres ved å studere antikke skulpturer og mynter (Haas, Toppe & Henz).
5. Hodebekledningen kunne være et tegn på at en stod under noens autoritet, (1. Kor 11.10). Det er det ikke lenger i mainstream-kulturen i vestlige land.
6. Det er populært å påstå at snauklipt hår var et tegn på prostitusjon i Korint, men det mangler historisk kredibilitet, (Fee). Dette er *ikke* et argument for kulturell betingelse, men kun en kommentar tatt med for kompletthet.

Samtidig mener jeg at ordningene som hodebekledningen representerer ikke er kulturelt betinget. Årsaken til at jeg tenker det er at:

1. Paulus begrunner ordningene i konsepter som ikke er kulturelt betinget, men i tidløse realiteter, (Guzic). Å forstå begrunnelsene er logisk irrelevant for argumentet her, man trenger kun å anerkjenne begrunnelsens natur. Begrunnelsene er
 - a. Skapelsesrekkefølgen.
 - b. At ordningen også er til for englenes skyld.
2. Det ser ut som om hodebekledning og hårlengder er identitetsmarkører; menn er menn og kvinner er kvinner, (Henry).

Altså er ikke spørsmålet om hodebekledning det meste sentrale her, men diskusjonen leder oss til noe dypere; Guds ordninger, som vi trenger å forholde oss til også i dag

2.4 Vers 3

- J. Les vers 3. Hvilke forhold finner du beskrevet her? Alle forholdene er reelle, men noen er mer perfekte enn andre. Hvordan ville du rangert forholdene – etter perfektet, kjærlighet involvert, hvor tilfredsstilt partene i forholdet er, verdien av personene involvert, evnene til personene involvert osv.?

2.5 Forholdet mellom Faderen og Sønnen

- K. Hvem er hodet i forholdet mellom Faderen og Sønnen, (Joh. 5.19)?
- L. Faderen er Gud og Sønnen er Gud, de er like evige, like uskaptede, personer i den samme treenigheten, (1. Mos. 1.26, Joh. 1.1, Joh. 8.58, Joh. 10.30). Er Faderen mer verdt enn Sønnen? Er Sønnen mer verdt enn Faderen?
- M. I Bibelen leser vi stadig vekk om Jesu villige tjenersinn. Les Jes. 53.7, Matt. 26.53-54, Luk. 22.42 og Fil. 2.6-9. Tenker du mer eller mindre høyt om Jesus etter å ha lest disse versene? Hvorfor?
- N. Tenk på hva Faderen bruker autoriteten sin til. Har Faderen noensinne bedt Sønnen noe som ikke gir Gud ære? Hva er det Faderen og Sønnen gjør mot hverandre, (Joh.17.1-5)?

2.6 Forholdet mellom Kristus og menneskeheten

- O. Som skaper har Gud ubegrenset definisjonsmakt over alt som ikke strider mot hans egen person og karakter. Gud har ikke en moralsk standard å leve opp til. Han er den uforanderlige standarden i kraft av at han er den han er, (2. Mos. 3.14, Jes. 45.9-13 + 18).
- P. Posisjonen til Gud overfor mennesket bør være dobbelt ukontroversielt for deg som har akseptert frelsesverket. Da har Kristus betalt for deg med livet sitt, og du har frivillig gitt hele deg tilbake til Gud. Lag en liste over autoritetspersoner eller -organisasjoner som du *ikke* ga deg selv til.
- Q. I utgangspunktet har vi ingen rettigheter overfor Gud. Men vi får dem av Gud likevel, fordi han er god. Han velger, ikke bare å respektere menneskets frihet, men å være den som gir mennesket frihet og autonomi til å begynne med. Kunne Gud gitt mennesket denne posisjonen dersom Kristus ikke var hodet for menneskeheten?

2.7 Forholdet mellom mann og kvinne

Forholdet mellom mann og kvinne speiler noen aspekter ved forholdene vi allerede har diskutert. På samme måte som i forholdet mellom Faderen og Sønnen, og Kristus og menneskeheten, er der en ordning i forholdet, det er en del av et bilde, (1. Mos. 1.27), som er bestemt av Gud. Ordningen er ikke bestemt av menn. Likefullt er det viktig å være klar over at det er noen forskjeller. Forholdet mellom mann og kvinne *kan* ikke være som forholdet mellom Faderen og Sønnen, eller Kristus og menneskeheten. Menn og kvinner *er ikke* Gud, kun Guds *bilde*. Historien viser at forferdelige ting skjer når mennesket tror det er Gud. Forholdet mellom mann og kvinne må altså være ufullstendig og utilstrekkelig i sammenlignet med hva det er et bilde på, men det er fortsatt et bilde som er villet av Gud.

- R. Gå tilbake til spørsmål L. Hvilken parallell trekker du til spørsmålet om hvem som er viktigst eller mest verdifull i forholdet mellom mann og kvinne?
- S. Hvilke aspekter i forholdet mellom Faderen og Sønnen, og Gud og menneskeheten syns du er vakrest, eller hjelper deg mest?
- T. Se tilbake på svaret ditt på spørsmål M. Er det degraderende å være kalt til å speile noe av Kristi frivillige tjenersinn? Er det Gud eller mennesker en gir størst ære ved å etterligne Jesus? Hvilken betydning har ordet *frivillighet*?
- U. En kvinne kan be og tale profetisk i menigheten (1. Kor. 11.5). Det er måten det skjer på det er gitt føringer på. Kvinner (og menn) er frie (Gal. 5.13), og frihet er en gave. Sammenlign og trekk paralleller med punkt N, som det er mulig å rettfærdiggjøre. Menn kan ikke gi kvinner frihet slik Jesus gjør, men kan de være med på å minne om det ved å bære byrden av ansvaret for hva som skjer i kirken, (Jak. 3.1)?
- V. Hvordan er forholdet mellom mann og kvinne begrenset sammenlignet med forholdene de er et bilde på? (Hint: Hvor begrenset er mennesket i forhold til Gud? Gjelder ordningene som er beskrevet her utenfor kirken?) Se tilbake på spørsmål N. Gir det noen føringer på hvordan en mann kan bruke sin posisjon som hode? Tjener rollen som hode i første linje til at mannen blir æret, eller Gud?

3. Del 2 – Kapittel 11.17-34

Denne delen av studiet handler om hva Paulus forteller korintermenigheten om nattverden. Her er det også svært mye materiale en kunne satt seg inn i. For at studiet skal være gjennomførbart med flere personer på en kveld, kan det være lurt å på forhånd velge ut bare et utvalg av punktene nedenfor som en prioriterer i samtalen. Uansett hvordan du ønsker å angripe studiet, kan du starte med å lese kapittel 11.17-34.

3.1 Bli kjent med teksten

I Bibelen finnes det fire gjenfortellinger av hvordan Jesus innstiftet nattverden. Tre av dem er i de synoptiske evangeliene, mens vi finner den siste i 1. korinterbrev 11.

- A. Les beretningene om den første nattverden, se Matt. 26.26-29, Mark. 14.22-25, Luk. 22.14-20 og 1. Kor. 11.23-26.
- B. Det finnes flere bibelske henvisninger til at de tidlige kristne praktiserte nattverden, (Apg. 2.42-46, Apg. 20.7). W. L. Craig, (ReasonableFaithOrg.) gjør et poeng ut av at Paulus i 1. Kor. 11 ser ut til å viderefremme en tidlig, kjent muntlig formulering (sammenlign f.eks 1. Kor. 11.23 med 1. Kor. 15.3). Disse formuleringene oppstod sannsynligvis kort tid etter påskehendelsene, og før evangeliene ble skrevet. Dette begrunnes i at ulike formuleringer i teksten gir grunn til å tro at den er oversatt fra arameisk, som var språket Jesus og disiplene snakket. Paulus, derimot, skrev korinterbrevene på gresk. Teksten i 1. Kor. 11 er den eneste teksten i Bibelen som direkte forbinder nattverdspraksisen i den tidlige kirken med innstiftelsen vi leser om i evangeliene. Craig fortsetter med å si at dersom vi ikke hadde hatt en tekst som dette å vise tilbake til, så er det ikke usannsynlig at flere liberalteologer ville argumentert for at praksisen ikke er bibelsk begrunnet, men at nattverden er noe kristne fant på i senere tid. Gud kunne selvsagt ha valgt å beskytte sine egne læresetninger for ettertiden på hvilken som helst måte. Likevel velger han å bruke korinterne, som feilet på så mye, til å gjøre dette. Det er typisk Gud, (1. Kor. 1.26-31)!

3.2 Hva Paulus skriver til korinterne om nattverden

- C. Les 1. Kor. 11. 17-34 en gang til.
- D. Hva er det korinterne gjør feil når de samles til Herrens måltid?
- E. Hvilke konsekvenser har denne måten å samles på fått for korinterne? Bruk gjerne vers 17, 18, 20, 22, 29 og 30 til å lage en liste.

Som respons på problemet gjør Paulus to ting. For det første kommer han med praktiske instruksjoner på hvordan noe av problemet kan løses. For det andre forklarer han hva Herrens måltid er, og begrunner dermed hvorfor innstillingen korinterne har til Herrens måltid er feil. Når man forstår hva Herrens måltid er, blir det mulig å prøve seg selv og bli irrettesatt av Herren på en slik måte at en ikke blir fordømt (vers 32).

- F. Hvilke praktiske instruksjoner gir Paulus til korinterne?
- G. Hva er likt mellom det Paulus skriver til korinterne om nattverden, og det vi kan lese i evangeliene, (Matt. 26.26-29, Mark. 14.22-25, Luk. 22.14-20, 1. Kor. 11.23-26)? Hvilke ord og formuleringer finner du igjen i flere av tekstene?
 - a. Hint: Se etter følgende;
 - i. Takkebønn
 - ii. «... den nye pakt...»
 - iii. «Dette er...»
 - iv. «Gjør dette...»
 - v. «...til minne...»
 - b. Herfra kan du selvsagt finne på dine egne spørsmål til teksten. Nedenfor finner du forslag som matcher observasjonene i punkt a. ovenfor.
 - i. Hvilken bønner var det Jesus sannsynligvis ba (Salme 113-118)? Hvorfor takket Jesus? Hva var det han takket for?
 - ii. Hvilke assosiasjoner får man når Jesus henviser til en pakt, (2. Mos. 24.8)? Hvordan er den gamle og den nye paktene ulike, (Heb. 10.1-4 + 11-14)? Hvilke konsekvenser får et slikt paradigmeskift (Rom. 3.21-31)?

- iii. Hva mente Jesus da han sa at brødet og vinen er hans kropp og blod? Hvilken betydning har det at han gir det til disiplene sine (og oss)?
 - iv. Hvorfor innstiftet Jesus nattverden?
 - v. Hva skjer hvis vi ikke minnes Jesus slik han har sagt vi skal? Hvordan kan det påvirke forholdet vårt til Gud og verden?
- H. Les vers 27-29. Hva betyr det å prøve seg selv før en spiser av brødet og drikker av begeret? At Paulus skriver det her, kan det ha en praktisk betydning for oss? Hva tenker du dersom du setter denne teksten i sammenheng med det du leser i Matt. 5.23-24, Rom. 6.1-2 og Sal. 51.18-19?
- I. Hvordan kan vi vite at vi har fått rett til Guds nåde, (1. Joh. 1.7-9)?

1. Korinterbrev 11

1 Ha meg til forbilde slik jeg har Kristus til forbilde!

Kvinnene i menigheten

2 Dere skal ha ros for at dere husker på meg i alt og holder fast på de overleveringene jeg har gitt videre til dere. 3 Jeg vil dere skal vite at Kristus er enhver manns hode, mannen er kvinnens hode, og Kristi hode er Gud. 4 En mann som ber eller taler profetisk med noe på hodet, fører skam over sitt hode. 5 Men en kvinne som ber eller taler profetisk med utildekket hode, fører skam over sitt hode. Det er jo akkurat det samme som å være snauklipt. 6 Hvis en kvinne ikke vil ha noe på hodet, kan hun like godt klippe av seg håret! Men når det nå er en skam for en kvinne å klippe eller barbere av seg håret, da må hun ha noe på hodet. 7 Mannen skal ikke dekke hodet, for han er Guds bilde og ære. Men kvinnen er mannens ære. 8 For mannen ble ikke til av kvinnen, men kvinnen av mannen. 9 Mannen ble heller ikke skapt for kvinnens skyld, men kvinnen for mannens. 10 Derfor skal kvinnen for englenes skyld ha noe på hodet, som et myndighetstegn. 11 Men i Herren er ikke kvinnen uavhengig av mannen, og mannen er ikke uavhengig av kvinnen. 12 For som kvinnen ble til av mannen, blir mannen født av kvinnen, men alt er fra Gud. 13 Bedøm selv! Sømmer det seg for en kvinne å be til Gud uten noe på hodet? 14 Lærer ikke selve naturen dere at det er en skam for mannen å ha langt hår, 15 mens det for kvinnen er en ære? For håret er gitt henne som slør. 16 Hvis noen vil lage strid om dette, så husk at en slik skikk har ikke vi, og heller ikke Guds menigheter.

Herrens måltid

17 Når jeg her gir dere mine påbud, er det én ting jeg ikke kan rose dere for: Dere samles på en måte som ikke er til nytte, men til skade. 18 For det første hører jeg at det er splittelse blant dere når dere kommer sammen som menighet, og jeg tror det kan være noe i det. 19 For det må vel være oppsplitting i grupper blant dere, så det kan bli klart hvem som holder mål. 20 Når dere da kommer sammen og er samlet, er det ikke Herrens måltid dere holder. 21 For når dere spiser, holder hver og en av dere måltid for seg selv. Den ene er sulten, den andre drikker seg full. 22 Har dere ikke hus så dere kan spise og drikke hjemme? Eller forakter dere Guds menighet og lar dem som ikke har noe, sitte med skam? Hva skal jeg si til dette? Skal jeg rose dere? Nei, slikt kan jeg ikke gi ros! 23 For jeg har mottatt fra Herren det jeg også har gitt videre til dere: I den natt da Herren Jesus ble forrådt, tok han et brød, 24 takket, brøt det og sa: «Dette er min kropp, som er for dere. Gjør dette til minne om meg!» 25 På samme måte tok han begeret etter måltidet og sa: «Dette begeret er den nye pakt i mitt blod. Hver gang dere drikker av det, gjør det til minne om meg!» 26 For hver gang dere spiser dette brødet og drikker av begeret, forkynner dere Herrens død helt til han kommer. 27 Den som spiser brødet eller drikker av Herrens beger på urett vis, gjør derfor urett mot Herrens kropp og blod. 28 Enhver må prøve seg selv og så spise av brødet og drikke av begeret. 29 For den som spiser og drikker uten å tenke på at det er Herrens kropp, spiser og drikker seg selv til doms. 30 Derfor er det mange svake og skrøpelige hos dere, og noen er sovnet inn. 31 Hadde vi bedømt oss selv, hadde vi unngått å bli dømt. 32 Men når vi blir dømt av Herren, blir vi irttesatt, for at vi ikke skal bli fordømt sammen med verden. 33 Derfor, mine søsken: Når dere kommer sammen for å holde måltid, så vent på hverandre! 34 Hvis noen er sulten, får han spise hjemme, så ikke sammenkomstene deres skal føre dom over dere. Om de andre tingene skal jeg gi retningslinjer når jeg kommer.

Kilder

Bibelen (2011). Bibelselskapet.

The Editors of Encyclopaedia Britannica. (Accessed 2021, March 28). *Letters of Paul to the Corinthians*. Encyclopaedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/The-Letter-of-Paul-to-the-Corinthians>

Duncan, J., & Derrett, M. (1973). Religious Hair. *Man*, 8(1), 100–103.

Fee, G. D. (1987). *The First Epistle to the Corinthians*. Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

Guzik, D. (2017, February 21). *Study Guide for 1 Corinthians 11 by David Guzik*. https://www.blueletterbible.org/Comm/guzik_david/StudyGuide2017-1Cr/1Cr-11.cfm

Haas, N., Toppe, F., Henz, B. M. (2005). Hairstyles in the Arts of Greek and Roman Antiquity. *JIDSP*, 10(3), 298-300.

Henry, M. (Accessed 2021, February 16) *Commentary on 1 Corinthians 11*. Blue Letter Bible. https://www.blueletterbible.org/Comm/mhc/1Cr/1Cr_011.cfm

ReasonableFaithOrg. (2014, May 31). *Doctrine of the Church Part 5: The Lord's Supper (Biblical Data)* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=7VAi6q6HT-Y>